

ποτ' ἀνωτέραν εὐβουλίας οἶησιν.

Χορός.

Μὰς φαίνεται, ἄκαιρα δὲν λέγει ὁ Ἑρμῆς·
σ' ἐπρόσταξε τὴν οἶησιν νάφησης καὶ
τὴν εὐβουλίαν τὴν σοφὴν νὰ ἐρευνᾷς.
πιθοῦ· σοφὸς νὰ ἀμαρτάνῃ εἶν' αἰσχρόν.

Προμηθεύς.

Εἰς εἰδότα με τὰς ἀγγελίας αὐτὰς
κατεβόησεν οὗτος· νὰ πάσχη κακῶς
ὁ ἐχθρὸς ὑπ' ἐχθρῶν οὐδαμῶς ἀπρεπές.
κατὰ ταῦτα ἄς ρίπτεται μὲν κατ' ἐμοῦ
ἐλικόστροφος δίστομος ὁ κεραυνός,
ὁ δ' αἰθὴρ μὲ βροντὰς καὶ ἀνέμων σεισμὸν
ἄς σπαράσσειτ' ἀγρίων, κ' ἐκ βάθους τὴν γῆν
ἄς κραδαίνῃ πνοὴ ἐκ τῆς ρίζης αὐτῆς·
τῆς θαλάσσης δὲ ῥόθιον κύμα τραχὺ
ἄς συγχύσῃ τῶν ἄστρον τοὺς δρόμους αὐτοὺς
τοῦρανοῦ καὶ εἰς μέλανα Τάρταρον μοῦ
κατὰ κράτος ἄς ρίψῃ τὸ σῶμ' εἰς σκληρὰς
τῆς ἀνάγκης τὰς δίνας· οὐδόλως ἐμὲ
δὲν θὰ δύναται νὰ θανατώσῃ.

Ἑρμῆς.

Καὶ τῶνόντι τοιαῦτα τῶν φρενεβλαβῶν
τὰ βουλευμάτα ὅπως κ' οἱ λόγοι αὐτῶν.
ἐπειδὴ καὶ ἡ τύχη αὐτοῦ ἡ σκληρὰ
τί ἐλλεῖπει νὰ μὴ τοῦ συγχύσῃ τὸν νοῦν ;
τί πρᾶναι μικρὸν τὴν μανίαν αὐτοῦ ;
σεῖς τοῦλάχιστον ὅμως χωρεῖτ' ἀπ' ἐδῶ
αἱ συμπάσχουσαι εἰς τὰ παθήματα· αὐτοῦ
μὴ τὰς φρένας ὑμῶν φρικαλέας, βροντῆς
μουκνημὸς αἰσχροῦς ἡλιθιώσῃ.

Χορός.

Νὰ μοῦ πῆς ἄλλο τι καὶ νὰ μὲ παραινῇς,
καὶ θὰ πείσῃς· διότι οὐχὶ ἀνεκτὸν
εἰς τὸ μέσον παρέρριψας λόγον αὐτόν.
πῶς προτρέπεις ἐγὼ τὴν κακίαν νάσκῳ ;
ὅ,τι εἶνε ἄς πάθω μ' αὐτόν, ἐπειδὴ
τοὺς προδύτας πολὺ ἔμαθον νὰ μισῶ,
καὶ δὲν εἶνε αὐτῆς
ἄλλη νόσος ἢν μάλλον ἀπέπτυσα.

Ἑρμῆς.

ἐνθυμεῖσθε λοιπὸν ἃ προλέγω ἐγὼ,
μὴ μεμφθῆτε δὲ τύχην ὑπὸ συμφορᾶς
θηρευθεῖσαι, μηδὲ νὰ εἰπῆτε ὁ Ζεὺς
πῶς σᾶς ἐρρίψεν ἐν ἀπροόπτῳ κακῷ.
μὴ δὲ τοῦτ' ἄλλ' αὐτοὶ ἑαυτὰς, ἐπειδὴ

καὶ ἐν γνώσει, ἐξαίφνης δὲ ὅχι ποσῶς
οὐδὲ λάθρ' εἰς ἀπέραντον δίκτυον σεῖς
συμφορᾶς θάμπλεχθῆτ' ὑπ' ἀνοίας.

Προμηθεύς.

Καὶ τῶνόντι σαλεύεται πράγματ', οὐχὶ
μὲ τὰ λόγια ἢ γῆ·
καὶ βρυχώδης ἡχὼ βουβίζει βροντῆς,
ἐλιγμοὶ δὲ διάπυροι τῆς ἀστραπῆς
διαλάμπουν καὶ στρόβιλοι κονιορτοῦ
περιστρέφονται κύκλῳ καὶ ἀνέμων σκιορτοῦν
πρὸς ἀλλήλας παντοίων ὁμοῦ αἱ πνοαί.
ἐπανάστασιν ὅλως στοιχείων δηλοῦν.
μὲ τὸν πόντον δὲ ἅπας ταραχθῇ αἰθὴρ·
ἡ τοιαύτη βιαία ὁρμὴ ἐπ' ἐμὲ
ἔρχεται τοῦ Διὸς φοβερὰ φανερώς.
ὦ σεπτὴ ἐμὴ μήτηρ, ὦ θεῖε αἰθὴρ,
ὅς κοινῶς περιστρέφεις εἰς πάντα τὸ φῶς,
πόσον ἄδικα, βλέπεις με, πάσχω.

(Ἐπεταὶ ἀνάλυσις τῆς ἐννοίας αὐτοῦ.)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Ἡ προνοητικὴ φύσις διέπλασε, Κύριοι, τὸ
σῶμα τῆς γυναικὸς πρόσφορον εἰς τὴν προώ-
ρισται λειτουργίαν, εἰς τὴν προαγωγὴν δη-
λονότι νέου ὄντος. Τοιουτοτρόπως τὸ μὲν
ἥμισυ ἀνώτερον μέρος τοῦ γυναικείου σώ-
ματος εἶναι στενότερον τοῦ ἐτέρου καὶ κα-
τωτέρου ἡμίσεος, μικρότερα δηλαδὴ καὶ
στενότερα ἡ κεφαλὴ, τὸ στῆθος καὶ αἱ ὠμο-
πλάται, πλατυτέρα δὲ ἡ κοιλία, ἡ λεκάνη
καὶ οἱ μηροί, ἵνα οὕτω διατηρεῖται ὁ ἀναγ-
καῖος χώρος διὰ τὸ ἔμβρυον· συνάμα δὲ τὰ
ὅσῃ, οἱ χόνδροι καὶ οἱ σύνδεσμοι οἱ ἐνοῦν-
τες καὶ συνδέοντες αὐτὰ εἰσὶν εὐκίνητοτε-
ροι καὶ μαλθακώτεροι, ἵνα οὕτω διανοίγῃσιν
εὐκολώτερον τὴν ὁστέϊνον λεκάνην ἐν ὥρᾳ
τοῦ τοκετοῦ. Τοῦναντίον τὸ σχῆμα τοῦ ἀν-
δρὸς ὁμοιάζει πρὸς κῶνον ἀνέστραμμένον·
τούτέστι ὁ ἀνὴρ ἔχει εὐρυτέραν κεφαλὴν,
εὐρυτέρης ὠμοπλάτας καὶ εὐρύτερον στῆθος,

ἐνῶ ἔχει στενοτέραν τὴν κοιλίαν καὶ στενότερα τὰ κάτω ἄκρα, διὸ καὶ οὗτος μὲν ἐπιτηδεῖος πρὸς τὸ τρέχειν, ἐκείνη δὲ ἀνεπιτηδεῖα. Πλὴν τῶν γενικωτέρων τούτων καὶ αὐτὸ τὸ αἷμα τῆς γυναικὸς εἶναι ὑδαρέστερον ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, περιέχον ὀλιγώτερα μεταλλικὰ στοιχεῖα, οἷον φώσφορον καὶ σίδηρον, καὶ ὀλιγωτέραν χρωματιστικὴν οὐσίαν, περισσότερον ὁμῶς λεύκωμα, (οὗτινος τύπος ἔστω ἡμῖν τὸ κοινῶς λεγόμενον ἀσπράδι τοῦ ὡοῦ) διότι τὸ ζωϊκὸν τοῦτο λεύκωμα ἀποβαίνει ἀναγκαῖον εἰς τὴν γυναῖκα δι' ἣν προωρίζεται αὕτη πλάσιν καὶ θρέψιν νέου ὄντιος. Οἱ πνεύμονες καὶ ὁ λάρυγξ τῆς γυναικὸς εἰσι στενότεροι τῶν τοῦ ἀνδρὸς, διὸ καὶ ἡ γυνὴ ἐπιτηδειότερα πρὸς τὰς λεπτὰς καὶ γλυκεῖας φωνάς, καὶ περισσότερον διὰ τοῦτο ἐπιρρεπὴς εἰς τὰς παθήσεις τοῦ στήθους καὶ τῶν φωνητικῶν ἐν γένει ὀργάνων. Καὶ αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλος τῆς γυναικὸς εἶναι σχετικῶς μικρότερος ἀπὸ τὸν τοῦ ἀνδρὸς κατὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας οὐγγίας, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον, ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει ὀλιγωτέραν ἢ ὁ ἀνὴρ κρίσιν, ἔχει πραγματικὴν ὑπόστασιν καὶ ἐπιστημονικὴν τινα ἀπόδειξιν. Εἰ δὲ καὶ ἡ κοιλία τῆς γυναικὸς εἶναι, ὡς εἶπομεν, εὐρυτέρα τῆς τοῦ ἀνδρὸς, τὰ ἐν αὐτῇ ὁμῶς ὄργανα, ὁ στόμαχος, τὸ ἥπαρ, ὁ σπλὴν καὶ τὰ ἔντερα εἰσι λεπτότερα καὶ στενότερα, ὅπως ἐξοικονομηθῇ οὕτως ὅσον οἶόντε περισσότερος χώρος εἰς τὸ ἐμῆρυν. Διὰ τὸν ἀνατομικὸν τοῦτον λόγον τῆς τε λεπτότητος καὶ στενότητος τῶν ῥηθέντων ὀργάνων ἡ γυνὴ εἶναι περισσότερον τοῦ ἀνδρὸς ὀλιγοδίαιτος, ἀνεχεται εὐκολώτερον τὴν νηστείαν, χωνεύει ταχύτερον τοῦ ἀνδρὸς, ἀγαπᾷ περισσότερον τὴν φυτικὴν τροφήν ἢ τὴν ζωϊκὴν, ἣν καὶ ὀλιγώτερον μασσᾷ καὶ μαλάσσει διὰ τὴν μικροτέραν ὀξύτητα τῶν κυνοδόκων αὐτῆς· διὰ δὲ τὴν φυσικὴν ταύτην ιδιότητα αἱ γυναῖκες ἐν γένει εἰσι προθυμότεραι τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν τήρησιν τῶν νηστειῶν τῆς Ἐκκλησίας. Παρὰ ταῦτα, Κύριοι, ἅπαν τὸ νευρικὸν σύστημα τῆς γυναικὸς, δι' οὗ ἐρχόμεθα εἰς σχέσιν πρὸς τὸν ἔξω κόσμον, εἶναι λεπτοφυέστερον ἀπὸ

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Ε΄.)

τὸ τοῦ ἀνδρὸς καὶ μαλθακώτερον τὴν ὑφὴν.

Τὰς γενικωτέρας ταύτας φυσικὰς ἀντιθέσεις τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρὸς παρακολουθοῦσι καὶ ἀντίθετοι ἠθικοὶ χαρακτῆρες, ὡς ἐὰν ἡ φύσις προστίθετο νὰ παραγάγῃ ἐκ τῆς διπλῆς ταύτης ἀντιθέσεως τὸν φυσικὸν τῆς ἐνώσεως ἔρωτα, τὴν ἁρμονίαν τοῦ ζεύγους, καθόσον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τῆς παγκοσμίου φύσεως φαινόμενα ἐκ τῶν ἀντιθέτων προκύπτει ἡ ἁρμονία, ἐκ τῆς ἑλξεως καὶ ὠθήσεως ἢ τοῦ παντὸς συντήρησις. Ἡ γυνὴ, Κύριοι, ἀντιλαμβάνεται ὀξύτερον καὶ λεπτότερον ἢ ὁ ἀνὴρ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ βαθύτερον, καὶ εἶναι διὰ τοῦτο ἐπιτηδειότερα εἰς τὰς λεπτὰς καὶ ταχεῖας ἀντιλήψεις τῶν ἀντικειμένων καὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν, ἔχει δὲ καὶ κρίσεις ταχυτέρας καὶ καθαρωτέρας, καὶ συνάμα λεπτοτέραν αἴσθησιν εἰς τὸ διακρίνειν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν λεπτομερῆ τῶν περιστάσεων διαφορὰν, διὸ καὶ ἀποβαίνει πολλάκις ἡ καλὴ τοῦ ἀνδρὸς σύμβουλος. Ἀλλ' εἰς πάντα ταῦτα ἡ γυνὴ ἐνεργεῖ ἐνστικτικῶς μᾶλλον ἢ ἐκ περισκέψεως, ὁδηγουμένη μᾶλλον ἐκ τοῦ φυσικοῦ τῶν ἰδεῶν συνδέσμου, ὅστις εἰς αὐτὴν εἶναι ταχὺς καὶ ἐνεργητικὸς, ἢ ἐκ τῆς βαθείας κρίσεως καὶ βουλήσεως· διὰ τοῦτο καὶ νοῦν μὲν ἔχει διαπεραστικὸν μᾶλλον ἢ ἀντιληπτικόν, φαντασίαν δὲ μεῖζονα τῆς κρίσεως, ὅθεν καὶ ἐρῶς λέγεται ὅτι ἡ γυνὴ περισσότερον αἰσθάνεται καὶ ὀλιγώτερον κρίνει. Πρὸς δὲ, διὰ τὴν μικροτέραν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νευρικοῦ ἐν γένει συστήματος, ἡ γυνὴ εὐρίσκεται εἰς ὀλιγωτέραν σχέσιν πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀντικείμενα, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπιτηδειότερα τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὸν ἐσωτερικὸν τοῦ οἴκου βίον, καὶ διὰ τοῦτο ἀνέχεται καὶ ὑποφέρει τὰς λύπας περισσότερον τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ὑπακούει ὀλιγώτερον αὐτοῦ εἰς τὰς ὁρμὰς τῶν αἰσθήσεων, καὶ δεσπόζεται ὀλιγώτερον ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων, καὶ ἀφοσιούται διὰ τοῦτο περισσότερον εἰς τὸν οἰκιακὸν βίον. Οὕτω δὲ αὕτη ἡ φύσις ἐπλάσε τὴν μὲν γυναῖκα διὰ τὸν ἐσωτερικὸν βίον, τὸν δὲ ἄνδρα διὰ τὸν ἐξωτερικὸν ἢ τὸν ἐνεργὸν βίον, ἵνα οὗτος μὲν

εἰσπράττη καὶ εἰσκομίζῃ, ἐκείνη δὲ ταμειύῃ καὶ οἰκονομῇ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῆς λεπτοτέρας ἐν γένει κατασκευῆς τῶν τε νεύρων καὶ τῶν μυῶν ἡ γυνὴ εὐκόλως ἀποκάνει καὶ κουράζεται εἰς πάσας αὐτῆς τὰς ἐνεργείας τὰς τε διανοητικὰς καὶ σωματικὰς, ὅθεν καὶ εἰς τὰς βαθείας καὶ παρατεταμένας μελέτας ἀντέχει ὀλιγώτερον τοῦ ἀνδρός, ὡς ἀντέχει ὀλιγώτερον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς τοῦ σώματος κινήσεις καὶ ἐργασίας, ὀλιγώτερον φροντίζουσα καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ λεπτοφυὴ τὰ νεῦρα αὐτῆς, διὰ τοῦτο καὶ πᾶσαι αἱ νευρικαὶ αὐτῆς ἐνέργειαι εἶναι λεπτότεραι μὲν καὶ ζωηρότεραι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐνεργητικαὶ καὶ δραστήριοι, ὅθεν καὶ ἡ γυνὴ ἔχει πάθη αἰφνηδιώτερα μὲν καὶ ὀρμητικώτερα, ἀλλ' οὐχὶ ἰσχυρὰ καὶ διαρκῆ ὅσον τὰ τοῦ ἀνδρός, καὶ τὰ πάθη αὐτῆς εἶναι λεπτοφυὴ καὶ εὐγενῆ μᾶλλον ἢ ὀρμητικὰ καὶ σκληρὰ, οἷα τὰ τοῦ ἀνδρός. Διὰ τὴν αὐτὴν λεπτοφυὴ κατασκευὴν τῶν νεύρων ἡ γυνὴ εἶναι ἐπιτηδειότερα τοῦ ἀνδρός πρὸς τὰ αἰσθήματα τῆς ἀρμυρίας καλοκαγαθίας, παρέχουσα παραδείγματα τῶν τρυφερωτέρων αἰσθημάτων καὶ παθῶν, καὶ τῆς λεπτοτέρας πρὸς τὸν ἔρωτα αἰσθήσεως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐν γένει λεπτοφυὴς ὁργανισμὸς τῆς γυναικὸς καθίστησιν αὐτὴν καὶ δειλὴν μᾶλλον ἢ θρασαλέαν, δὲν δύναται καὶ διὰ τοῦτο νὰ τρέφῃ τὰ τὸν ἄνδρα διαταράσσοντα ἐπικίνδυνα πάθη τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς δόξης, ἀλλὰ τρέφεται περισσότερον ὑπὸ τῆς ματαιοφροσύνης· ἡ δὲ ματαιοφροσύνη αὕτη τῆς γυναικὸς, δι' ἣν καὶ δυσκόλως πείθεται νὰ μεταβάλλῃ φρόνημα, ὁδηγεῖ αὐτὴν οὐχὶ εἰς τὸν ἔρωτα τῆς ἀληθοῦς τιμῆς, ἀλλ' εἰς τὴν ματαίαν ἐν γένει ἐπίδειξιν τοῦ πολυτίμου κόσμου καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ, δι' ἧς πολλάκις ἡ γυνὴ γίνεται παραίτιος τῆς δυστυχίας τοῦ ἰδίου αὐτῆς οἴκου, ἔστι δ' ὅτε καὶ παραβάτης τῆς συζυγικῆς πίστεως. Ἐπὶ τῆς φυσικῆς ταύτης τῆς γυναικὸς ματαιοφροσύνης στηρίζεται καὶ ἡ κενόσπουδος βιομηχανία τῶν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν μεταβάλλομένων συρμῶν τῶν γυναικείων ἐνδυμάτων, πρὸς μεγίστην ζη-

μίαν ἰδίως ἡμῶν τῶν μετρίως εὐπορούντων κατοίκων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ πρὸς πλήρωσιν τοῦ βαλαντίου ξένων βιομηχανῶν καὶ ξένων ἐμπόρων, καὶ πρὸς ἐκφραλισμὸν προσέτι τῆς γυναικείας αἰδοῦς καὶ ἀρετῆς!

Ὁ αὐτὸς λόγος, Κύριοι, τοῦ λεπτοφυεστέρου τῆς γυναικὸς ὁργανισμοῦ κατεργάζεται αὐτὴν σφόδρα αἰσθηματικὴν, διὸ καὶ ἀγαπᾷ πάντοτε πᾶν ὅ,τι διατηρεῖ αὐτὴν εἰς εὐάρεστον ἄσκησιν, καὶ δεσπόζεται διὰ τοῦτο δυσκόλως ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰτίποτε ἐσωτερικῶν παθῶν, καὶ τρέπεται εὐκόλως εἰς τὰς τέρψεις τῶν θαυμάτων καὶ τῶν συναναστροφῶν. Ἐνεκεν δὲ τῆς μεγάλης ταύτης αἰσθηματικότητος ἡ γυνὴ ἔχει τὸν εὐκαμπτον καὶ εὐμετάβλητον ἐκείνον χαρακτήρα, δι' ὃν τοσοῦτον ὀνειδίζουσιν αὐτὴν οἱ ἄνδρες, καὶ δι' ὃν συχνάκις μεμφιμοιροῦσιν οἱ ἀτυχεῖς ἔρασταί. Ἐπειδὴ δὲ καὶ μικροτέραν ἔχει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκεφάλου ἢ γυνή, καὶ μικροτέραν ἐπομένως τὴν δύναμιν τοῦ σκέπτεσθαι, διὰ τοῦτο καὶ σφοδρώτερον διευθύνεται ὑπὸ τῆς φαντασίας καὶ τῶν παρουσῶν ἐντυπώσεων, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ γυνὴ ἐθεωρήθη ὥςτις ὃν ἀκατανόητον καὶ ἀκατάληπτον, ἱκανὸν καὶ πρὸς τοὺς ἥρωϊσμοὺς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπαθείας, καὶ πρὸς τὰ ἀπάνθρωπα ἔργα τῆς ὀμότητος, τῆς ἐκδικήσεως καὶ τοῦ μίσους. Τὸ ἰσχυρὸν, τὸ βαθύ, τὸ ἐπίμονον καὶ τὸ σκεπτικὸν δὲν δύνανται νὰ ἀνήκωσιν οὔτε εἰς τὰ πάθη οὔτε εἰς τὰς διανοητικὰς λειτουργίας τῆς γυναικὸς, διὸ καὶ τὰ μεγάλα καὶ ἐπίμονα σχέδια εἰς μόνον τὸν ἄνδρα ἀνήκουσι, καὶ τὰ ἔργα τῆς βίας, τῆς δεσποτείας καὶ τῆς ἀληθοῦς δόξης δὲν συνάδουσι πρὸς τὴν φύσιν τῆς γυναικὸς, ἥτις ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς αὐτῆς δειλίας καὶ ἀδυναμίας ἀναγκάζεται ἵνα ὑποκρίνηται, ὅθεν καὶ πολλάκις δακρύουσα καὶ κλαίουσα δὲν πιστεύεται εὐκόλως ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῆς φυσικῆς δειλίας καὶ ἀδυναμίας ἡ γυνὴ εἶναι μᾶλλον σώφρων καὶ ἐπιφυλακτικὴ, ἔχουσα δὲ καὶ λεπτοτάτην νευρικὴν αἰσθησιν καὶ μάλιστα ὅταν φέρῃ τὴν νευρικὴν κρασιν, ἔχει καὶ λεπτοτάτας πάσας τὰς νευρικὰς αὐτῆς

κινήσεις, ἐξ οὗ οἱ γλυκεῖς τρόποι καὶ αἱ χάριτες δι' ὧν ἡ φύσις ἐπρόικισε τὴν γυναῖκα ἀντὶ παντὸς ἄλλου ὅπλου, ὅπως μαλάσσει καὶ σαγηνεύει τὰς ἀνθρωπίνους καρδίας, καὶ εἰς ἃ ὀφείλει τὰ ἰσχυρότερα μέσα τῆς δεσποτείας αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀνδρός, αὐτὴ κεφαλὴ αὐτοῦ πολλάκις ἀναφαινομένη ἀντιστρόφως πρὸς τὸ εὐαγγελικὸν λόγιον. Περισσότερον δὲ τοῦ ἀνδρός ἐπιτηδεύει εἰς τὰς θυσίας τοῦ ἔρωτος, αἰσθάνεται καὶ περισσότερον αὐτοῦ τὰς βασάνους τῆς ζήλοτυπίας, δι' ἣν καὶ λέαινα φιλέκδικος ἐνίοτε ἀποθάνει. Ἡ γυνὴ τέλος, Κύριοι, εἶναι ὑπερβολικόν τι ὃν εἰς τε τὰ πάθη καὶ τὰς ἠθικὰς αὐτῆς διαθέσεις, σπανίως ἱκανὴ πρὸς τὴν ψυχικὴν ἐκείνην εὐρωστίαν, τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς τὸν ἄνδρα ὑπὸ τοῦ λογικοῦ, διὸ καὶ ἁξία τῆς ἡμετέρας συμπαιδείας· ζῇ πάντα ταρασσομένη ὑπὸ ἀντιθέτων ὁρέξεων, καὶ διὰ τῶν ψυχικῶν αὐτῆς παραχῶν κρούει ἰσχυρότερον τὴν ἀσθενῆ λεπτότητα τοῦ νευρικοῦ αὐτῆς συστήματος, καὶ περιλείπει ἐντὸς τῆς τρυφερᾶς αὐτῆς καρδίας μεγαλύτερα ἢ ὁ ἄνθρωπος αἰτία φυσικῶν καὶ ἠθικῶν διαταράξεων, καὶ τοιούτων ἐνίοτε ὥστε καὶ θυμὸς αὐτῶν γίνεται. Ὅθεν καὶ ἡ γυνὴ διαρκῶς ἢ συνεχῶς ἐναντιουμένη εἰς τὰς εὐκινήτους καὶ ἰσχυρὰς αὐτῆς ψυχικὰς διαθέσεις, εὐκόλως δύναται νὰ πάθῃ ὕλικῶς τε καὶ ἠθικῶς, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ φυσικὴν τινα ἀνάγκην οἱ ἄνδρες ὀφείλουσι νὰ ὑποχωρῶσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ἡπίως καὶ εὐγενῶς προσφερόμενοι εἰς τὰς γυναικεῖας ἀδυναμίας, ὁπότεν τοῦλάχιστον αἱ ἀδυναμίαι αὗται δὲν ἀπομακρύνωνται τοσοῦτον ἀπὸ τῶν ὁρίων τοῦ πρέποντος καὶ συμφέροντος. Ἐναπόκειται εἰς τὴν ἀνδρικήν σύνεσιν καὶ τὴν ἀνδρικήν αὐστηρότητα ἡ τῶν τοιούτων ἀφορμῶν καὶ περιστάσεων ἐξοικονόμησις, ἄλλως κινδυνεύομεν νὰ προκαλέσωμεν ἢ νευρικὰς καὶ ἠθικὰς διαταράξεις, ἢ καὶ ῥῆξιν τῆς συζυγικῆς ἁρμονίας καὶ διατάραξιν τῆς τοῦ οἴκου εὐδαιμονίας.

Διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, οὐδ' ἀνεῦρε πολυχρόνιος μελέτη, καὶ ἐδίδασκε καὶ διεφώτισεν ἡ εὐγενεστέρα τῶν φυσι-

κῶν ἐπιστημῶν, ἡ ἱατρικὴ, ὁ εἰς βαθμὸν μυστηρίου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀναβιβασθεὶς φυσικὸς γάμος δὲν ἀποβλέπει μόνον τὴν σωματικὴν μίξιν, ἀλλὰ καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ αἰσθηματικὴν ἔνωσιν, τὴν σύγκρασιν δηλονότι καὶ συναρμολογίαν τῶν ἀντιθέτων ἠθικῶν καὶ διανοητικῶν χαρακτήρων καὶ διαθέσεων τῆς γυναικὸς πρὸς τὰς ἀντιθέτους διαθέσεις τοῦ ἀνδρός, σύμφωνα μὲ τὰς γαμηλίους τῆς Ἐκκλησίας εὐχὰς πρὸς τὴν μυστηριώδη ἔνωσιν ἀμφοτέρων τῶν σαρκῶν καὶ πνευμάτων, πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἱεροῦ τῆς οἰκογενείας βωμοῦ, πρὸς κατέργασιν τῆς ἱερωτέρας βάσεως τῆς κοινωνίας.

Ἐπειδὴ δὲ, Κύριοι, εἵπομεν ὅτι αἱ γυναῖκες διὰ τῶν φυσικῶν δώρων αὐτῶν, διὰ τῶν γλυκεῶν τρόπων καὶ χαρίτων, δεσπόζουσι καὶ κυβερνῶσιν ἡμᾶς, καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως διὰ τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἰδίων αὐτῶν τέκνων ἐγκλείουσιν εἰς τοὺς κόλπους των ὅχι μόνον τὴν μέλλουσαν τροφήν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον τῶν κοινωνικῶν, διὰ ταῦτα διπλοῦς λόγος ἀναγκάζει ἡμᾶς ὅπως μορφώσωμεν μητέρας ἁξίας τοῦ ὀνόματος τούτου, διότι διὰ τῶν μητέρων γίνονται ταχεῖαι καὶ ἀληθεῖς πρόοδοι ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ, καὶ διὰ τῶν μητέρων ἀποκτῶσι τὰ τέκνα, οἱ μέλλοντες οὗτοι πολῖται, ὕγιᾶ σπέρματα καλῆς ἀγωγῆς καὶ ἀγαθοῦ μέλλοντος, διότι ἡ μήτηρ πλειότερον τοῦ ἀνδρός παραμένει ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ εὐκολώτερον αὐτοῦ εἰσδύει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ τέκνου αὐτῆς, καὶ τὰ παραδείγματα αὐτῆς παρατίθενται ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὰ τρυφερά ὄμματα καὶ τὴν εὐπλαστον αἰσθητικότητα τοῦ παιδός. Ἡ ἠθικὴ ἀνατροφή τοῦ ἀνθρώπου, Κύριοι, δὲν συνίσταται εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ νοῦς, ἀλλ' εἰς τὴν τέχνην κυρίως τοῦ ἐμπνέειν πρωτῶς εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς ἀγαθὰς ἐξεις, καὶ αὗται μόνον ἐν τῷ οἴκῳ καὶ διὰ τῶν μητέρων ἐμφυτεύονται ἐνωρίς, καὶ συναύξονται οὕτω καὶ συνηλικιῶνται μετὰ τῶν παίδων. Ναὶ μὲν ἡ παιδεία διδάσκουσα τὴν ἀλήθειαν καὶ διαφωτίζουσα τοὺς λόγους τῶν καθη-

κόντων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ, εἶναι ὁ ἕτερος ἰσχυρὸς μοχλὸς τῆς ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου διαπλάσεως, ἀλλ' ὅταν ἔξεις καὶ παραδείγματα κακὰ ἐγχαραχθῶσι παιδιόθεν εἰς αὐτὸν, ὅταν τὰ πάθη τῆς καρδίας δὲν διαπλασθῶσιν ἐγκαίρως διὰ τῆς ἔξεως καὶ τοῦ παραδείγματος, πῶς τὰ πάθη ταῦτα δύνανται νὰ ὑποχωρήσωσιν ἔπειτα εἰς τὴν φωνὴν τοῦ καλλιεργημένου λογικοῦ, ἢ νὰ σιγήσωσιν ἀπέναντι τῆς φωνῆς τοῦ πεφωτισμένου νοῦς; Ἐντὺς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου, Κύριοι, δύο συνοικοῦσι καὶ συμβιοῦσιν ἄνθρωποι, ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος λαμβάνων τὰς ὠθήσεις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς καρδίας, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἠθικὸς λαμβάνων τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ λογικοῦ· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐπιδράσωμεν καὶ ἐπὶ τῶν δύο συγχρόνως, ἀνάγκη νὰ δώσωμεν εἰς ἀμφοτέρους ἔγκαιρον τὴν τροφήν, εἰς μὲν τὸν φυσικὸν ἄνθρωπον τὰς ἀγαθὰς ἔξεις καὶ τὰ ἀγαθὰ παραδείγματα, εἰς δὲ τὸν ἠθικὸν τὰς ὀρθὰς κρίσεις καὶ τὰς ἀληθεῖς τῶν πραγμάτων παραστάσεις, οὐχὶ δὲ καὶ ψευδοπαιδείαν. Τηλικαῦτα, Κύριοι, εἰς τὴν ἀνά μέσον τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἀνθρώπου πάλιν, πάλιν αἰετοῦ ὑφισταμένην καὶ μηδέποτε παύουσαν, δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν τὴν ἠθικὴν νίκην, νὰ ἀπολαύσωμεν κατὰ τὸν πολυκύμαντον ἡμῶν βίον τῆς ἀφάτου ἐκείνης ἡδονῆς, ἧς οἱ φαῦλοι ἀμέτοχοι διὰ παντός εἰσι, καὶ ἧτις οὐδέποτε παύει ἢ ἐξασθενεῖ, οὐδὲ ἐγκαταλείπει ἡμᾶς κατὰ τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς. Οὐδὲν ἄρα ἄπορον, οὐδαμῶς παράδοξον, ὅτι πολλάκις ἡ παιδεία δὲν συμβαδίζει μετὰ τῆς ἠθικῆς, ὅτι πολλάκις τὰ γράμματα δὲν συνοδεύονται ὑπὸ τῶν ἠθικῶν ἔργων, ἀλλὰ τούναντίον ἡ παιδεία ἀπέβη πολλάκις οὐχὶ μόνον ἀνωφελῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπιζήμιος διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ φυσικοῦ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὴν ἐλλείψιν τῶν ἀγαθῶν παραδειγμάτων καὶ ἔξεων, ὅσας οἱ γονεῖς καὶ ἰδίως αἱ μητέρες ἐμβάλλουσι βαθέως εἰς τὰς καρδίας τῶν μελλόντων τῆς κοινωνίας πολιτῶν.

Τηλικαύτην ἀποστολὴν φέρει ἡ γυνὴ ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τοιαύτην ἐκπολιτιστι-

κὴν ἐπιδράσιν ἐγκλείει εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ἡ νεαρὰ κόρη, ὅποταν ἐκ τοῦ φαντασιώδους τῆς νεότητος κόσμου μεταβῇ εἰς τὸν πραγματικὸν τῆς μητρὸς καὶ τῆς οἰκοδεσποίνης κόσμον. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ Ἀσιανὰ ἔθνη οὐδέποτε ἤκμασαν κοινωνικῶς καὶ ἠθικοπολιτικῶς, οὐδὲ δύνανται νὰ ἀναρρώσωσιν ἐκ τῆς καχεκτικῆς καταστάσεως, ἐὰν ἡ γυνὴ πρῶτον δὲν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἐγκλείστου γυναικωνίτου, ἀναλαμβάνουσα τὴν οἰκείαν αὐτῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν, οἷαν ὁ χριστιανισμὸς ἐπεδαψίλευσε καὶ ἐδωρήσατο αὐτῇ. Τοῦ κανόνος τούτου μόνην ἀντίθετον ὁλως ἐξαίρεσιν, ἐὰν ἀφέλωμεν τὰς ὀλίγας σοφὰς ἐταίρας, παρίστησι τὸ ἡμέτερον Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐν τῇ ἀρχαιότητι· καὶ λέγομεν τοῦτο, διότι καὶ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἡ γυνὴ καὶ πλήρῃ ἔχαιρεν ἐλευθερίαν, καὶ ἴσα τῷ ἀνδρὶ νὰ ἐκπαιδευθῇ ἡδύνατο, καὶ τῆς αὐτῆς αὐτῷ ἡξιοῦτο τιμῆς, ἰδίως μάλιστα παρὰ τοῖς Ἰωσιν, ἡ ἀρχαία ὁμως Ἑλλάς οὐχὶ μόνον εἰς μέγαν ἀφίκετο βαθμὸν πολιτισμοῦ καὶ ἐθνικοῦ μεγαλείου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐθνικοῦ τούτου ὕψους πεσοῦσα ἐκληροδότησεν εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα τὰ μεγάλα καὶ πολλαπλὰ διδάγματα πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης. Ὁ λόγος τοῦ ἀντιθέτου τούτου φαινομένου εἶναι, Κύριοι, ὅτι τὴν σπουδαίαν ἐλλείψιν τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἐπενεργείας τῆς γυναικὸς καὶ μητρὸς ἀνεπλήρου ἢ ἐν τοῖς λοιποῖς Ἀσιανοῖς ἔθνεσιν ἐλλείπουσα ἐμπλεως ζωῆς ἐλευθέρα πολιτεία, ὁ ἀνὰ πᾶν τοῦ πολίτου βῆμα δημόσιος παραδειγματισμὸς, ἡ καθημερινὴ τοῦ ἀνδρὸς μόρφωσις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, ἐν τοῖς διδασκτικοῖς θεάμασιν, ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ἐν ταῖς ὁμιλίαις τῶν φιλοσόφων. Τοιοῦτος βεβαίως ἄπλετος παραδειγματισμὸς ἀπὸ τῆς πολιτείας διὰ τοῦ πολίτου, τοῦ συζύγου καὶ τοῦ υἱοῦ εἰς τὸν οἶκον μεταφερόμενος, διεχέετο καὶ ἐδιδάσκετο καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν πᾶσαν καὶ μετεποτίζετο καὶ εἰς τὰς τρυφεράς τῶν παίδων καρδίας. Ἀντιθέτως

λοιπὸν πρὸς τὴν αἰετοῦ δουλεύουσιν καὶ οὐδέποτε ἐπ' ἀγαθῷ παραδειγματιζομένην Ἀσιανὴν, ἢ Ἑλληνίδα τῆς ἀρχαιότητος ἀγευστος μὲν ἐτύγγανε παιδείας καὶ ἐγκλειστον διήγε βίον πλήν τῶν Δωριέων γυναικῶν, ἐγεύετο δὲ καθ' ἐκάστην τοῦ ἐλευθέρου φρονήματος τοῦ ἑαυτῆς συζύγου καὶ πολίτου ἐλευθέρου, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ καθ' ἐκάστην ἐπαραδειγματίζετο παρ' ἀνδρὸς ἢ ἐφήβου υἱοῦ αἰετοῦ ἀνακινουμένου ἐντὸς ἀτμοσφαίρας καὶ κοινωνίας γονίμου εἰς ζωοποιὰ παραδείγματα καὶ ἠθικοπολιτικὰ διδάγματα.

Ἀπηγγέλθη ἐν τῷ Ἀναγνωστηρίῳ «ἡ Ὀμόνοια». (*)

Λήμνος τὴν 18 Φεβρουαρίου 1875.

Ε. Ἐμμανουήλ.

(*) Σ. Ο. Ἐνδομύχως χαίρομεν παρατηροῦντες ὅτι μεταξὺ τῶν δυστυχῶς ὀλίγων ἐπιζησάντων εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀνατολῆς Ἀναγνωστηρίων ἢ ἐν Λήμνῳ Ὀμόνοια ἐδραία μένει ἐν τῇ θέσει τῆς καὶ δι' ὁμιλιῶν ἀξίων λόγου περιοδικῶς ἀπαγγελλομένων ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτῆς παρέχει σημεῖα ζωτικότητος καὶ ἀγαθῆς ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον. Ἐπίσης εὐχαρίστως μανθάνομεν ὅτι ὁμογενὴς Λήμνιος, ἐν Καίρῳ ἤδη διαμένων καὶ ἐκ μετριοφροσύνης ἀξιεπαίνου ἐπιθυμῶν νὰ ἐργάζεται ἀνωνύμως καὶ σιωπηλῶς τὸν καλὸν ἀγῶνα, κατάρθωσεν ὅπως συλλέξῃ ἐσχάτως παρὰ διαφόρων ἐν Αἰγύπτῳ Λημνίων τὸ ἄξιον λόγου ποσὸν 4500 λιρῶν Ἀγγλικῶν ὑπὲρ τῶν Σχολείων τῆς πατρίδος του. Τοῦ φιλογενοῦς τούτου ἀνδρὸς τὰς προσπάθειας καὶ ἔργα ἀπὸ καρδίας εὐχόμεθα ὅπως καὶ ἄλλοι πατριῶται αὐτοῦ μιμηθῶσιν, ἐπίσης δ' εὐχόμεθα ὅπως καὶ τὸν περὶ τὰ γράμματα ζῆλον τῶν Λημνίων μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι ὑπολειπόμενοι ἔτι κατὰ τοῦτο Ἀνατολικοὶ λαοί.

Η ΦΥΣΙΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ.

Η ΘΕΡΜΟΤΗΣ.

(Ἐκ τῶν τοῦ F. Papillon).

Α.

Ἀπαντα τὰ ζῶα κατέχουσι θερμοκρασίαν ἀνωτέραν ἐκείνης τοῦ ἀεριώδους ἢ ρευστοῦ μέσου, ἐν τῷ ὁποίῳ ζῶσιν ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἔχουσιν ὅλα τὸ πλεονέκτημα τοῦ παράγειν θερμότητα. Τῶν θερμοαίμων ζώων ἡ θερμοκρασία εἶναι ὑφ' ὅλα τὰ πλάτη καὶ εἰς ὅλα τὰ κλίματα ἢ αὐτὴ σχεδόν. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος, τὰ μαστοφόρα ζῶα καὶ τὰ πτηνὰ ἔχουσιν εἰς τὰς περὶ τοὺς κατεψυγμένους πόλους χώρας θερμοκρασίαν κατὰ ἓνα μόνον ἢ δύο βαθμοὺς κατωτέραν ἢ ὑπὸ τοὺς Τροπικοὺς. Ὁ μέσος ὅρος τῆς θερμοκρασίας τῶν μὲν πτηνῶν εἶναι 41 βαθμοί, τῶν δὲ μαστοφόρων ζώων 37. Τὰ δὲ ψυχρόαιμα ζῶα παράγουσι μὲν καὶ ταῦτα θερμότητα, ὀλιγωτέραν μᾶλτα ταῦτα· ἀλλ' ἡ θερμοκρασία τούτων ἀκολουθεῖ πάντοτε τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας τοῦ μέσου, ἐν τῷ ὁποίῳ εὐρίσκονται, καίτοι βαθμοὺς τινὰς πάντοτε ἀνωτέρα ταύτης διατηρουμένη. Παρὰ τοῖς ἐρπετοῖς λ. γ. ὁ μὲν ἀνώτερος ὅρος τῆς διαφορᾶς ταύτης, τῆς μεταξὺ δηλαδὴ τῆς ἰδίας αὐτῶν θερμοκρασίας καὶ τῆς περὶ αὐτὰ ἐξωτερικῆς, εἶναι 5 βαθμοί, ὁ δὲ κατώτερος 1 [2 μόνον] παρὰ τοῖς ἐντόμοις καὶ τοῖς ἰχθύσιν ἡ διαφορὰ εἶναι ἔτι μικροτέρα· ἐπὶ τέλους παρὰ τοῖς κατωτέροις τούτων ζώοις ἡ διαφορὰ σπανίως φθάνει τὸν ἡμισυν βαθμόν. Ἐν περιλήψει παρ' ὅλοις τοῖς ζώοις, τῶν ὁποίων ἡ θερμοκρασία εἶναι εὐμετάβλητος, παρατηρήθη ὅτι ἡ ἀντίστασις εἰς τὰ ἐξωτερικὰ τῆς ψυχράνσεως αἰτία εἶναι τοσοῦτον μᾶλλον μεγαλειτέρα, καθόσον ὁ